

พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก: โอกาสและความท้าทาย

อนุชิต ตูมณีจินดา*

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

Global Englishes: Opportunities and Challenges

Anuchit Toomaneejinda *

Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

Article Info

Academic Article

Article History:

Received 26 May 2022

Revised ---

Accepted 21 June 2022

คำสำคัญ

พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก

เจ้าของภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษมาตรฐาน

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันการศึกษาภาษาอังกฤษไม่ได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแต่การศึกษาโครงสร้างของภาษาหรือกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์อีกต่อไปแล้ว แต่การศึกษาดังกล่าวยังครอบคลุมมิติต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และอำนาจ รวมไปถึงผลกระทบทางสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ภาษาอังกฤษอีกด้วย จากลักษณะทางภาษา และสภาพทางสังคมและการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปของภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาโลกนั้นทำให้เกิดแนวทางหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้นมามากมายทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มานุษยวิทยา ภาษาศาสตร์ และหนึ่งในนั้นก็คือ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” (Global Englishes: GE) ที่ยอมรับความแตกต่างทั้งในด้านรูปแบบและการใช้ภาษาอังกฤษ รวมถึงผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลก โดยมุ่งเน้นไปที่อัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มีความหลากหลายมากขึ้น รวมไปถึงการใช้กลยุทธ์การสื่อสารและผลสัมฤทธิ์ของการสื่อสารอย่างไรก็ตามแม้ว่าในปัจจุบันความแตกต่างทั้งรูปภาษาและหน้าที่ของภาษาอังกฤษจะเป็นที่รับรู้ในวงกว้าง ทว่าการนำกระบวนการ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” ไปใช้นั้น อาจต้องทำด้วยความระมัดระวัง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการนำ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” และการนำไปใช้ รวมไปถึงความท้าทายที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการนำกระบวนการดังกล่าวไปใช้ในบริบทห้องเรียนภาษาอังกฤษ โดยการรวบรวมบทความและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเพื่อสร้างโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะเครื่องมือในการสื่อสารในบริบทการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

* Corresponding author

E-mail address:

anuchit.t@arts.tu.ac.th

Keywords:

Global Englishes,
English native speakers,
Standard English

Abstract

Currently, the study of English no longer confines itself to the study of linguistic structures including sounds, words and grammatical rules. Its scope has been extended to include economic, cultural and ideological dimensions as well as the social effects of the use of English and of English users on their societies. The changing sociolinguistic and sociopolitical realities of the global use of English result in different emerging paradigms and approaches within such fields as sociology, social anthropology and linguistics, one of which is Global Englishes. In particular, the 'Global Englishes' paradigm (GE) embraces the diversity of the global use of English and of English language users. It focuses more on the diversified identity of English users, the use of effective communication strategies and successful communication. However, although the diverse forms and uses of English within Global Englishes are widely recognised, the paradigm needs to be construed with caution before any implementation. While it supports the use of English as a means of intercultural communication, the present article, through an analysis of previous studies on Global Englishes, aims to provide insights into the paradigm and discuss the opportunities and challenges of its implementation, particularly in the classroom context.

1. บทนำ

เมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาโลก ไม่มีใครสามารถปฏิเสธความสำคัญและอิทธิพลของภาษาอังกฤษในปัจจุบันได้ ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นต้นทุนในชีวิตของผู้คนจำนวนมาก เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ช่วยสร้างโอกาสในชีวิตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา หรือแม้กระทั่งการเมือง ในทางกลับกันความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาโลกก็ทำให้คนอีกจำนวนไม่น้อยพลาดโอกาสต่าง ๆ ในชีวิตไปได้เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ ทั้งนี้การที่บทบาทของภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงไปในโลกปัจจุบันยังส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ที่รู้และผู้ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ กล่าวคือ ยิ่งถ้าเราสามารถใช้อังกฤษได้เหมือนเจ้าของภาษามากเท่าไร เราก็จะยิ่งได้รับการยอมรับมากขึ้นเท่านั้น อีกทั้งยังอาจช่วยให้ถูกจัดอยู่ในกลุ่มของคนในสังคมชั้นสูง มีการศึกษาดี และมีโอกาสที่ดีในชีวิต ดังนั้นในปัจจุบันภาษาอังกฤษจึงไม่ได้เป็นเพียงแค่เครื่องมือในการสื่อสาร แต่ยังเป็นต้นทุนในชีวิตอีกด้วย (Pennycook, 2016; Phillipson, 1992)

ปัจจุบันการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การศึกษาโครงสร้างหรือองค์ประกอบของภาษาและหน้าที่ของภาษาเท่านั้น แต่การศึกษาด้านภาษาศาสตร์ในปัจจุบันยังมุ่งศึกษามิติเชิงอำนาจของภาษา มิติทางสังคมของการใช้ภาษา รวมไปถึงความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สร้างและถูกสร้างขึ้นโดยภาษา ซึ่งบ่อยครั้งได้นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาอังกฤษ การศึกษาภาษาในลักษณะดังกล่าวนี้คือการศึกษาภาษาตามแนว “ภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์” (Critical Linguistics: CL) ที่มุ่งศึกษาโครงสร้างภาษาและการใช้ภาษาไปพร้อมกับโครงสร้างทางสังคม ทั้งนี้เพราะการใช้ภาษาของมนุษย์ไม่สามารถที่จะแยกจากมิติทางสังคมได้เลย และในการสื่อความหมายหรือการสร้างความหมายล้วนแล้วแต่ต้องเกิดขึ้นในบริบทของการใช้ภาษาและการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมทั้งสิ้น (Wodak, 2011) สำหรับการศึกษาภาษาอังกฤษตามแนวภาษาศาสตร์เชิงวิพากษ์นั้น ได้มีความพยายามของนักวิจัยจากสาขาต่าง ๆ เช่น ภาษาศาสตร์สังคม การสอนภาษา (อังกฤษ) การรับภาษาที่ 2 การทดสอบและการประเมินผลภาษา ที่จะชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาอังกฤษ ทั้งลักษณะทางโครงสร้างของภาษา หน้าที่ที่เปลี่ยนไปของภาษาอังกฤษ ความหลากหลายของกลุ่มผู้ใช้ภาษาอังกฤษ ความเชื่อเรื่องภาษามาตรฐานและความเป็นเจ้าของภาษาอังกฤษ รวมไปถึงโอกาสและความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้น

กระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” (Global Englishes: GE) เป็นกระบวนทัศน์ที่สนใจศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของภาษาอังกฤษที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน กระบวนทัศน์ดังกล่าวเป็นกระบวนทัศน์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง ซึ่งในบทความนี้เลือกที่จะใช้คำว่า “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” โดยพิจารณาจาก

งานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนและเพื่อทำให้เกิดความแตกต่างจากกระบวนทัศน์เดิมที่มีมาก่อนหน้านี้ เช่น “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” (World Englishes: WE) และเพื่อบอกหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปของภาษาอังกฤษจากการเป็นภาษาที่ 1 ของชาวอังกฤษ ชาวอเมริกัน ชาวแคนาดา ชาวออสเตรเลีย ชาวนิวซีแลนด์ และชาวแอฟริกัน และภาษาที่ 2 ของชาวอาร์เมิก ชาวอินเดีย ชาวสิงคโปร์ ชาวมาเลเซีย เป็นต้น ในฐานะของการเป็นภาษาโลก

การเกิดขึ้นของกระบวนทัศน์ใหม่และชื่อต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ เช่น “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล” “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง” ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาอังกฤษทั้งในเรื่องของลักษณะของตัวภาษา ผู้ใช้ภาษา หน้าที่ของภาษา รวมไปถึงวิธีการศึกษาสิ่งที่เรียกว่า “ภาษาอังกฤษ” เองด้วย โดยการเกิดขึ้นใหม่ของกระบวนทัศน์ต่าง ๆ นั้นได้แสดงให้เห็นถึงความจริงที่ว่าคำเรียก “ภาษาอังกฤษ” ที่มีมาก่อนหน้านี้ นั้นอาจจะไม่เพียงพอที่จะสะท้อนหรืออธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษาอังกฤษ ตลอดจนความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในอดีตที่ผ่านมา จึงทำให้ต้องมีคำเรียกอื่น ๆ ที่สามารถสะท้อนความเป็นจริงทั้งในมิติทางภาษาศาสตร์และมิติทางสังคมของภาษาอังกฤษได้อย่างครอบคลุมในปัจจุบัน และชื่อเรียกที่เกิดขึ้นใหม่นี้จะกลายเป็นสิ่งที่จะไปกำหนดวิธีคิด ทัศนคติ และวิถีปฏิบัติในอนาคต (Sergeant, 2010) รวมไปถึงระเบียบวิธีวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอังกฤษอีกด้วย

ในบทความนี้ผู้เขียนได้รวบรวมประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอังกฤษตามกระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” ซึ่งจะประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ชื่อที่หลากหลายและตัวแบบต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายการแพร่กระจายของภาษาอังกฤษ ความหมายของกระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” คำนิยมเกี่ยวกับภาษามาตรฐานและความเป็นเจ้าของภาษา การนำกระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” เข้าสู่ชั้นเรียน การทดสอบและการประเมินผลความสามารถของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ ตลอดจนความท้าทายของการนำกระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” ไปใช้ในห้องเรียนภาษาอังกฤษ

2. ชื่อที่หลากหลายและตัวแบบต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายการแพร่กระจายของภาษาอังกฤษ

การที่ภาษาใดภาษาหนึ่งจะกลายเป็นภาษาที่ทรงอิทธิพล มีผู้ใช้จำนวนมากหรือกลายเป็นภาษาโลกนั้น ไม่ได้เกิดจากคุณลักษณะที่ติดตัวมากับภาษาเอง แต่หากเกิดจากอิทธิพลและการแทรกแซงทางสังคมของผู้ใช้ภาษา (Crystal, 2012; Jenkins, 2015a) สำหรับภาษาอังกฤษนั้นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาโลกเป็นผลมาจากการที่ภาษาอังกฤษมีสถานภาพเป็นภาษาราชการหรือภาษาที่ 2 ของหลาย ๆ ประเทศ รวมถึงเป็นผลมาจากการที่ภาษาอังกฤษมีสถานภาพเป็นภาษาต่างประเทศที่มีการเรียนการสอนกันทั่วโลก โดยมีสาเหตุหลัก

มาจากการล่าอาณานิคมในช่วงปลายศตวรรษที่ 16 จนถึงต้นศตวรรษที่ 18 และกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน (Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2015a)

จากการล่าอาณานิคมในช่วงดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นฐานครั้งใหญ่ของชาวอังกฤษไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก ทั้งทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปแอฟริกา และทวีปออสเตรเลีย รวมไปถึงการค้าทาสในแถบทะเลแคริบเบียน และการพยายามใช้ทวีปเอเชียเป็นศูนย์กลางในการระบายสินค้าของเครื่องจักรภาษาอังกฤษ ผลที่เกิดขึ้นจากการล่าอาณานิคมดังกล่าวทำให้ภาษาอังกฤษเดินทางไปได้ทั่วโลก อย่างไรก็ตามแม้ว่าการล่าอาณานิคมจะสิ้นสุดลง แต่บทบาทของภาษาอังกฤษในเวทีโลกกลับมีความสำคัญมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาททางการทหารและการเมืองระหว่างประเทศ รวมถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามมาด้วยความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการเดินทาง (Crystal, 2012; Galloway & Rose, 2015) ที่ทำให้สังคมมนุษย์นั้นมีความเป็นสังคมพหุภาษาและพหุวัฒนธรรมมากขึ้น

รูปแบบของการเดินทางของชาวอังกฤษไปยังภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกที่แตกต่างกันนั้นทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทที่แตกต่างกัน (Galloway & Rose, 2015) กล่าวคือ การอพยพของคนอังกฤษไปยังภูมิภาคต่างๆ ทำให้เกิดเป็นภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษาสำเนียงต่างๆ ได้แก่ ภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ ภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน ภาษาอังกฤษแบบแคนาดา ภาษาอังกฤษแบบออสเตรเลีย ภาษาอังกฤษแบบนิวซีแลนด์ หรือแม้กระทั่งภาษาอังกฤษแบบแอฟริกาใต้ ภาษาอังกฤษเหล่านี้ถูกใช้ในฐานะภาษาที่ 1 หรือในฐานะภาษาแม่ (English as a native language: ENL) ซึ่งจากการที่ภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นภาษาที่ 1 ทำให้ผู้ใช้ภาษากลุ่มนี้กลายเป็นเจ้าของภาษาโดยชอบธรรม และภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษานี้เองได้กลายเป็นต้นแบบหรือเป็นเป้าหมายสูงสุดในการเรียนการสอนและการทดสอบภาษาทั่วโลก

ในขณะที่การค้าทาสในแถบทะเลแคริบเบียนและทวีปแอฟริกาทำให้เกิดการใช้ภาษาอังกฤษในอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่า ภาษาพิดจิ้น (pidgin) และครีโอล (creole) ซึ่งเป็นภาษาที่มีลักษณะพิเศษที่ถูกสร้างขึ้นมาจากข้อจำกัดในการสื่อสารระหว่างนายทาสและทาส หรือระหว่างนายเรือกับทาส เป็นต้น ดังนั้นภาษาพิดจิ้นและครีโอลจึงมีหน้าที่เป็น “ภาษาแก้ขัด” โดยความแตกต่างที่สำคัญระหว่างภาษาพิดจิ้นและครีโอลนั้นอยู่ที่ภาษาพิดจิ้นจะไม่มีผู้พูดที่เป็นเจ้าของภาษาหรือถูกใช้เป็นภาษาที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากภาษาพิดจิ้นถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความจำเป็นในการสื่อสารเฉพาะหน้าเท่านั้น และจากการที่เป็นภาษาที่ถูกพัฒนาขึ้นจากการขาดเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างนายทาสกับทาส ทำให้ภาษาพิดจิ้นมีโครงสร้างที่ไม่ซับซ้อนและมีวงศัพท์ที่จำกัด (Holmes, 2013; Jenkins, 2015a) อย่างไรก็ตามเมื่อภาษาพิดจิ้นกลายเป็น

ภาษาแม่ของคนรุ่นต่อไป ภาษาพิตจิ้นจะเปลี่ยนสภาพไปเป็นภาษาครีโอล ซึ่งจะมีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองการสื่อสารและสังคมที่มีความซับซ้อนมากขึ้นนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ด้วยหน้าที่ของการเป็นภาษากลางในการสื่อสารของภาษาอังกฤษมักจะทำให้เกิดคำถามว่า ภาษาอังกฤษที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันจัดเป็นภาษาพิตจิ้นหรือครีโอลหรือไม่ ทั้งนี้ถ้าพิจารณาจากจุดเริ่มต้นจะพบว่า ภาษาพิตจิ้นและครีโอลนั้นเกิดขึ้นในช่วงของการล่าอาณานิคม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารระหว่างเจ้าอาณานิคมหรือนายทาสที่เป็นชาวอังกฤษกับทาส ในขณะที่ในปัจจุบันการสื่อสารที่ต้องอาศัยภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นระหว่างผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2015a; Mauranen, 2012; Seidhofer, 2011) และถ้าพิจารณาจากโครงสร้าง การใช้งาน และการรับภาษาจะพบว่า ภาษาอังกฤษที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีโครงสร้างที่ซับซ้อนกว่า มีการใช้งานที่หลากหลายกว่า ภาษาพิตจิ้นและครีโอล และที่สำคัญคือภาษาอังกฤษที่เราใช้เป็นภาษากลางในปัจจุบันนั้นจะไม่เปลี่ยนสถานภาพไปเป็นภาษาแม่หรือภาษาที่ 1 ของคนรุ่นต่อไป (House, 2010; Meierkord, 2007; Pitzl, 2016)

สำหรับในประเทศที่ถูกใช้เป็นศูนย์กลางของการกระจายสินค้านั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในทวีปเอเชียซึ่งห่างไกลกับประเทศอังกฤษ และมักมีสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการอยู่อาศัยสำหรับชาวยุโรป ประเทศอังกฤษจึงส่งผู้สำเร็จราชการมาเพื่อบริหารประเทศเหล่านั้นแทน (Galloway & Rose, 2015) ภาษาอังกฤษในประเทศเหล่านี้จะถูกใช้เป็นภาษาที่ 2 (English as a second language: ESL) หรือมีบทบาทเป็นภาษาราชการ (official language) หรือภาษาราชการร่วม (co-official language) เช่น ภาษาอังกฤษในประเทศอินเดีย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง จาร์ไมกา และแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะได้รับเอกราชจากเครือจักรภพอังกฤษแล้วก็ตาม แต่ภาษาอังกฤษในหลายๆ ประเทศอาจยังมีบทบาทสำคัญ เช่น ประเทศศรีลังกาที่ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาที่มีความเป็นกลางทางการเมือง ((politically) neutral language) ที่ยึดโยงชนกลุ่มน้อยต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน (Crystal, 2012; Galloway & Rose, 2015; Svartvik & Leech, 2006)

นอกจากภาษาอังกฤษจะถูกใช้ในฐานะภาษาที่ 1 ภาษาที่ 2 และภาษาแก้ขัดแล้ว ในยุคโลกาภิวัตน์ที่การสื่อสาร การเดินทางโยกย้ายถิ่นฐาน การทำธุรกิจระหว่างประเทศสามารถทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและการเดินทาง ทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้นในเวทีโลก กล่าวคือ ทำให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษากลาง (English as a lingua franca: ELF) ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้คนที่มาจากต่างภาษาต่างวัฒนธรรม และจากความสำคัญในเวทีโลกทำให้ภาษาอังกฤษในหลายๆ ประเทศได้กลายเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a foreign language: EFL) ที่คนส่วนใหญ่ต้องเรียน นอกจากนี้ ในปัจจุบันความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษยังเป็นส่วนสำคัญของโอกาสในการใช้ชีวิตและการทำงาน ทำให้มหาวิทยาลัยต่างๆ เปิดหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษ

เป็นสื่อในการเรียนการสอน (English as a medium of instruction: EMI) มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างนักศึกษาที่มีลักษณะของ “พลเมืองโลก” ที่ไม่ได้แค่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของประเทศตัวเองเท่านั้น แต่ยังต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ของโลกอีกด้วย

จากการเดินทางของภาษาอังกฤษไปในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกนั้น ทำให้ภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นเพียงแค่ภาษาที่ 1 ของ “ฝรั่ง” ผิวขาว ผมสีทอง ตาสีฟ้าจากประเทศสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ รวมไปถึงประเทศแอฟริกาใต้ก็ออกไป¹ ตามที่ได้กล่าวไปแล้วก่อนหน้านี้ แต่อาจจะพบคำว่า “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาเพิ่มเติม” (English as an additional language: EAL) ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมพหุภาษา เราอาจจะไม่สามารถระบุลำดับของการรับภาษาได้อย่างแน่ชัด เพราะอาจมีการรับภาษาที่ 1 หรือภาษาแม่พร้อมกันหลายๆ ภาษา เป็นต้น หรือคำว่า “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล” (English as an international language: EIL) ซึ่งมักจะหมายถึงภาษาอังกฤษที่ใช้ในการตีพิมพ์เอกสารทางวิชาการหรืองานทางวิทยาศาสตร์ในระดับนานาชาติ หรือ “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางสำหรับชุมชนพหุภาษา (English as a multilingual franca: EMF) ที่เน้นไปที่บทบาทของความเป็นภาษากลางของภาษาอังกฤษในสังคมพหุภาษา (Baker & Ishikawa, 2021; Jenkins, 2015b) จากชื่อของภาษาอังกฤษที่กล่าวไปนั้น เราจะพบว่าได้มีการนำคำว่า “ในฐานะ (ที่เป็น)” หรือ “as a + ...” ใส่เข้าไปหลังคำว่า “ภาษาอังกฤษ” ทั้งนี้เพื่อบ่งบอกหน้าที่ของภาษาอังกฤษที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อภาษาอังกฤษเดินทางสู่ดินแดนใหม่หรือเมื่อภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาโลก นอกจากนี้ยังมีชื่ออื่นๆ ที่เกิดขึ้นอีกมากมาย เช่น ภาษาอังกฤษแบบผู้อพยพ (Immigrant English) หรือชื่อภาษาอังกฤษที่มีการระบุสัญชาติ/ชื่อประเทศของผู้ใช้ภาษาอังกฤษนั้นๆ (สัญชาติ/ชื่อประเทศ + English) เช่น Indian English, China English, Thai English นอกจากนี้ยังมีภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษา (Native English) และภาษาอังกฤษแบบที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Non-native English) อีกด้วย ซึ่งชื่อเรียกดังกล่าวนี้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษและการแบ่งกลุ่มของผู้ใช้ภาษาอังกฤษแล้ว ยังแสดงให้เห็นเกียรติภูมิ (prestige) ที่แตกต่างกันอีกด้วย (Seargeant, 2010)

¹ ในหนังสือหลายเล่มอาจจะไม่ได้รวมประเทศแอฟริกาใต้เอาไว้ในกลุ่มของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนของผู้อพยพจากเกาะอังกฤษไปยังประเทศแอฟริกาใต้นั้นมีไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับชาวอังกฤษที่อพยพไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแม้ว่าภาษาอังกฤษจะมีสถานภาพเป็นหนึ่งในภาษาราชการของประเทศแอฟริกาใต้ร่วมกับภาษาท้องถิ่นอื่นๆ เช่น ภาษาซูลู (Zulu) ภาษาโคซา (Xhosa) และภาษาแอฟริกันซ์ (Afrikaans) แต่ภาษาอังกฤษก็ไม่ใช่วิชาภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดเหมือนในหลายๆ ประเทศที่คนอังกฤษอพยพย้ายถิ่นฐานไป (Svartvik & Leech, 2006)

สิ่งที่น่าสนใจนอกเหนือไปจากหน้าที่ของภาษาอังกฤษที่เปลี่ยนแปลงไปก็คือ รูปร่างหน้าตาของภาษาอังกฤษที่ใช้โดยผู้ใช้ในดินแดนใหม่ที่ส่วนใหญ่คือผู้ใช้ภาษาที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา การเดินทางของภาษาอังกฤษไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกนั้น ไม่ได้เดินทางไปในลักษณะของการกระจายสินค้า (distribution) ที่สินค้าจากต้นทางหรือสินค้าที่ผลิตจากโรงงานจะถูกส่งตรงไปยังผู้ซื้อหรือผู้รับโดยที่สินค้านั้นไม่เปลี่ยนแปลงไป แต่ทว่าภาษาคือสิ่งมีชีวิตที่ต้องอาศัยการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด ดังนั้นเป็นไปได้ที่ภาษาอังกฤษจะมีสภาพลงที่หลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน คือ ภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันไปตามพื้นที่และผู้ใช้ ได้แก่ ภาษาถิ่นต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาทางเหนือ หรือภาษาทางใต้ รวมไปถึงภาษาอังกฤษแบบอังกฤษ หรือภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน เป็นต้น ดังนั้นการเดินทางของภาษาอังกฤษไปทั่วโลกนั้นจึงเป็นไปได้ในลักษณะของการแพร่กระจาย (spread) ที่ภาษาอังกฤษจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะภูมิประเทศ พืชพันธุ์ธัญญาหาร สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงภาษาท้องถิ่น วัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ และลักษณะของการรับหรือเรียนภาษาของผู้ใช้在地แดนนั้น ๆ

ที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1980 มีนักวิชาการและนักวิจัยทางด้านภาษาอังกฤษจำนวนมากที่พยายามสร้างตัวแบบเพื่ออธิบายการใช้และการแพร่กระจายของภาษาอังกฤษไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยตัวแบบในยุคแรก ๆ นั้นเป็นตัวแบบที่ถูกคิดค้นขึ้นโดยอาศัยหลักฐานและข้อมูลทางประวัติศาสตร์และทางภูมิศาสตร์ และเป็นตัวแบบที่มีลักษณะคงที่ (static) เช่น ตัวแบบแผนที่โลกของภาษาอังกฤษ (World Map of English) ของสตรีเวนซ์ (Stevens, 1985) ตัวแบบวงล้อภาษาอังกฤษโลก (Circle of World English) ของแม็คอาเธอร์ (McArthur, 1987) และตัวแบบ “ตรีวัฏ” (Three Circles Model) ของแค็กรู (Kachru, 1985) ซึ่งเป็นตัวแบบวงกลมสามวงที่สะท้อนให้เห็นกลุ่มประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษและหน้าที่ของภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม จากการที่ภาษาอังกฤษเดินทางไปทั่วโลกและการเคลื่อนย้ายของผู้ใช้ภาษาอังกฤษสามารถทำได้อย่างเสรีมากขึ้น ตลอดจนการที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกมีความสามารถที่หลากหลาย ทำให้ตัวแบบที่อาศัยเพียงปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์จึงไม่เพียงพอต่อการอธิบายการแพร่กระจายและการใช้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

จากข้อจำกัดของตัวแบบในยุคแรก ตัวแบบในยุคต่อมาจึงได้เปลี่ยนจุดเน้นไปที่ความสามารถในการใช้ภาษา (proficiency) ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลก แทนที่จะเป็นปัจจัยทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์อย่างที่เคยเป็นมา เช่น ตัวแบบวงกลมที่มีลักษณะเคลื่อนที่เข้าหาจุดศูนย์กลาง และตัวแบบภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลของมอดิอานโน (Modiano, 1999a, 1999b) ซึ่งให้ความสำคัญกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล หรือก็คือความสามารถในการลด/กำจัดสำเนียงเฉพาะของผู้ใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะถิ่นให้หายไป อย่างไรก็ตามตัวแบบ

ดังกล่าวไม่สามารถให้คำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสำเนียงภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากลได้อย่างชัดเจน

ต่อมาในช่วงทศวรรษแรกของปี 2000 จะพบว่า ตัวแบบที่ใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษนั้นแสดงให้เห็นถึงพลวัต ความยืดหยุ่น และความลื่นไหลมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่วิวัฒนาการของภาษาอังกฤษเมื่อเดินทางไปถึงดินแดนใหม่ เช่น ตัวแบบแสดงพลวัต (Dynamic Model) ของชไนเดอร์ (Schneider, 2003) ที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในประเทศอดีตอาณานิคมของประเทศอังกฤษ โดยพิจารณามิติทางด้านภาษา การเมือง และสังคม หรือตัวแบบที่สนใจความหลากหลายของรูปแบบภาษาและหน้าที่ของภาษาอังกฤษในชุมชนภาษา เช่น ตัวแบบสามมิติ (Three-dimensional Model) ของยานะ (Yano, 2009) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่และบทบาททางสังคมของภาษาอังกฤษที่มีการเปลี่ยนแปลงและแตกต่างกันตามแต่ละสังคม

สำหรับตัวแบบในการอธิบายการใช้และการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษในปัจจุบันนั้น จะเน้นไปที่ความหลากหลายของรูปแบบภาษาที่เป็นผลมาจากบริบทและช่องทางการสื่อสารที่แตกต่างกัน เช่น กรอบแนวคิดเรื่องความหลากหลายของการใช้ภาษา (Language variation framework) ของมาห์บูบ (Mahboob, 2015) ที่เชื่อว่าการใช้ภาษาจะแตกต่างกันไปตามวิธีการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาพูด ภาษาเขียน และตามสถานการณ์ที่เป็นทางการและสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ทั้งนี้จากพัฒนาการของตัวแบบต่างๆ และชื่อของภาษาอังกฤษที่มีอยู่มากมายในปัจจุบัน ทำให้เห็นว่าภาษาอังกฤษและการใช้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีความหลากหลายและมีความซับซ้อนเป็นอย่างมาก

3. ความหมายของพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก

จากความแตกต่างของภาษาอังกฤษดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่มาของคำถาม การต่อต้านการแบ่งแยก อกตึกเกี่ยวกับรูปแบบของภาษาอังกฤษที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งแตกต่างจากการใช้ภาษาอังกฤษโดยเจ้าของภาษาตั้งแต่ระบบเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ และสัมพันธสาร หรือวิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร อนึ่ง แม้ว่าภาษาอังกฤษจะเปลี่ยนแปลงไป แต่สิ่งที่น่าสนใจคือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกลับตอบสนองการใช้งานในดินแดนใหม่ และกลายเป็นตัวสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มาจากต่างภาษาและต่างวัฒนธรรม การเกิดขึ้นของกระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก (Global Englishes) จึงเป็นการสร้างความตระหนักถึงธรรมชาติของภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความหลากหลาย รวมไปถึงการตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำและข้อจำกัดของกระบวนทัศน์เดิมที่มองความแตกต่างของภาษาอังกฤษที่ใช้โดยผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาเป็นความบกพร่องหรือความเสื่อมถอยในการรับหรือเรียนภาษา ในขณะที่กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกมองความแตกต่างนี้เป็นความคิดสร้างสรรค์ของผู้ใช้ภาษา ถือเป็น

นวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม และเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันในการสื่อสาร (Galloway & Rose, 2015; Ishikawa, 2016; Jenkins, 2015a)

กระบวนการค้นพบพลวัตภาษาอังกฤษโลกเป็นกระบวนการที่ใหญ่มากที่ครอบคลุมแนวคิดต่าง ๆ หรือแนวทางการศึกษาภาษาอังกฤษต่าง ๆ ที่ตั้งคำถามถึงการครอบงำของภาษาอังกฤษมาตรฐาน และความเป็นเจ้าของภาษาอังกฤษ อาทิ แนวคิด “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” (World Englishes) ซึ่งเน้นไปที่การศึกษารูปแบบและการใช้ภาษาอังกฤษที่มีลักษณะเฉพาะ โดยในช่วงต้นของการเกิดขึ้นของแนวคิด “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” นั้น การศึกษาส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่การค้นหาและการระบุรูปแบบเฉพาะของภาษาอังกฤษที่ใช้โดยผู้ใช้ภาษาอังกฤษในประเทศอดีตอาณานิคม รวมไปถึงการกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ภาษาอังกฤษให้เป็นระบบ (codification) เช่น ภาษาอังกฤษที่ใช้ในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อินเดีย หรือประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษที่อยู่ในวงนอก (Outer Circle) นั้นเอง ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 2 หรือภาษาราชการ หรือภาษาราชการร่วม (Kachru, 1985) อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมา การศึกษาตามแนวนานาชาติภาษาอังกฤษโลกยังได้ขยายรวมไปถึงการใช้ภาษาอังกฤษในประเทศอื่น ๆ (Sergeant, 2010) หรือได้รวมประเทศในวงอื่น ๆ อย่างประเทศวงใน (Inner Circle) ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศออสเตรเลีย และประเทศขยาย (Expanding Circle) ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหรือภาษากลางอีกด้วย เช่น ประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศฟินแลนด์ (Kachru, 1985)

นอกจากนี้ กระบวนการค้นพบพลวัตภาษาอังกฤษโลกยังได้รวมแนวคิด “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง” (English as a lingua franca) ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการสื่อสารและการใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า แม้ว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางจะมีภูมิหลังทางด้านภาษา วัฒนธรรม รูปแบบการใช้ภาษา และความคาดหวังในการสื่อสารที่แตกต่างกัน แต่การสื่อสารส่วนใหญ่กลับเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางมีแนวโน้มที่จะตระหนักถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการสื่อสาร จึงทำให้มีการเตรียมการที่จะแก้ไขปัญหาการสื่อสารที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิด “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” และ “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง” จะอยู่ภายใต้ร่มใหญ่ของกระบวนการค้นพบพลวัตภาษาอังกฤษโลกที่สนใจความหลากหลายของภาษาอังกฤษในโลกปัจจุบัน แต่ทั้ง 2 แนวคิดนี้ก็ยังมีจุดเน้นที่แตกต่างกันคือ แนวคิด “นานาชาติภาษาอังกฤษโลก” สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับชุมชนภาษา (speech community) ในขณะที่แนวคิด “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง” สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับการสื่อสาร ซึ่งสิ่งนี้สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากชื่อหัวข้อบทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารหลักของทั้ง “World Englishes” และ “Journal of English as a Lingua Franca” (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1

ตัวอย่างหัวข้อบทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสาร “World Englishes” และ “Journal of English as a Lingua Franca”

วารสาร “World Englishes”	วารสาร “Journal of English as a Lingua Franca”
Contextual variation and Hong Kong English (Chan, 2013)	English as a lingua franca and linguistic diversity (House, 2012)
English naming and code-mixing in Thai mass media (Snodin, 2014)	Intelligibility in spoken ELF (Deterding, 2012)
Teachers' attitudes towards Korean English in South Korea (Ahn, 2014)	ELF in international school exchanges: Stepping into the role of ELF users (Vettorel, 2013)
The ownership of English in Taiwan (Seilhamer, 2015)	Culture and complexity through English as a lingua franca: Rethinking competences and pedagogy in ELT (Baker, 2015)
Attitudes towards Englishes in India (Bernaisch & Koch, 2016)	ELF-awareness in ELT: Bringing together theory and practice (Sifakis et al., 2018)
Gender and the ownership of English in South Africa (Parmegiani, 2017)	Disagreement practices in ELF academic group discussion: verbal, nonverbal and interactional strategies (Toomaneejinda & Harding, 2018)
Linguistic insecurity and the linguistic ownership of English among Singaporean Chinese (Foo & Tan, 2019)	Communication strategies employed by low-proficiency users: Possibilities for ELF-informed pedagogy (Sato et al., 2019)
English in Iran (Goodrich, 2020)	An ELF-ography (Dewey, 2019)
Requests in Indian and Sri Lankan English (Degenhardt, 2021)	The influence of context on language alternation practices in English as a lingua franca (Pietikäinen, 2021)

จากข้อบทความต่าง ๆ ของทั้ง 2 วารสารข้างต้นได้แสดงให้เห็นจุดเน้นที่แตกต่างกันของ 2 แนวคิด กล่าวคือ ข้อบทความที่ปรากฏในวารสาร World Englishes นั้นมุ่งศึกษาภาษาอังกฤษโดยเน้นที่ลักษณะเฉพาะของภาษาอังกฤษที่ใช้โดยผู้ใช้ภาษาที่มาจากชุมชนภาษาที่แตกต่างกัน เช่น การใช้ภาษาอังกฤษของคนฮ่องกง คนไทย คนเกาหลี คนไต้หวัน หรือคนสิงคโปร์ ในขณะที่ข้อบทความในวารสาร Journal of English as a lingua franca แสดงให้เห็นการศึกษาภาษาอังกฤษในมิติที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ มุ่งศึกษาลักษณะหรือกระบวนการใช้ภาษาที่มีอยู่ร่วมกันของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางเพื่อการสื่อสาร เช่น

ความหลากหลายของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง มิติทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลาง การแสดงไม่เห็นด้วยหรือการโต้แย้งของผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง หรืออิทธิพลของบริบทที่มีผลต่อผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง

นอกจากแนวคิดนานาชาติภาษาอังกฤษโลกและภาษาอังกฤษในฐานะภาษากลางซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่อยู่ภายใต้กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกแล้ว กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกยังรวมแนวคิด “ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาสากล” (English as an international language) ซึ่งสนใจการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทวิชาการ การตีพิมพ์ในแวดวงวิชาการ และ การใช้ภาษาอังกฤษในแวดวงวิทยาศาสตร์ รวมถึงแนวคิด “การสื่อสารข้ามภาษา” (Translanguaging) ที่เสนอว่าในสังคมพหุภาษานั้น ความสามารถในการใช้ภาษาแต่ละภาษาของผู้ใช้ภาษานั้น ไม่ได้ถูกแยกออกเป็นส่วน ๆ อย่างชัดเจนอย่างที่เคยเข้าใจกันก่อนหน้านี้ แต่ความสามารถในการใช้ภาษาต่าง ๆ ของผู้ใช้ภาษาในสังคมพหุภาษานั้นกลับรวมกันเป็นหนึ่งเดียวเพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้ภาษาสามารถใช้ภาษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงแนวคิด “จุดเปลี่ยนของการศึกษาการรับภาษาในสังคมพหุภาษา” (Multilingual turn) ที่แต่เดิมการศึกษาและทฤษฎีการรับภาษาที่ 2 นั้นมักจะได้รับอิทธิพลหรือถูกครอบงำจากความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ และวิธีการรับภาษาของผู้ที่อยู่ในสังคมที่ใช้ภาษาเดียว (monolingual society) (Rose & Galloway, 2019) เช่น เชื่อว่าข้อมูลป้อนเข้าทางภาษา (linguistic input) ที่ดีที่สุดและช่วยให้การเรียนรู้ภาษาประสบความสำเร็จคือข้อมูลป้อนเข้าทางภาษาที่ผลิตโดยเจ้าของภาษา ดังนั้นการใช้ภาษาที่ 1 ในการเรียนภาษาที่ 2 จึงก่อให้เกิดผลเสีย หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนภาษาไม่สามารถใช้ภาษาได้เหมือนกับเจ้าของภาษา (Bolton, 2018) ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว ในสังคมพหุภาษานั้น ภาษาที่ 1 กลับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการรับหรือเรียนภาษาที่ 2

กล่าวโดยสรุป กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกเป็นกระบวนทัศน์ที่ครอบคลุมแนวคิดต่าง ๆ ที่สนใจศึกษากการเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายของภาษาอังกฤษในโลกปัจจุบัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงมิติทางด้านภาษาศาสตร์และมิติทางด้านสังคมของการใช้ภาษาตลอดจนลักษณะของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกยังได้ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของวิธีการศึกษาภาษาอังกฤษที่มีมาก่อนหน้านี้อีกด้วย

4. ค่านิยมเรื่องภาษามาตรฐานและความเป็นเจ้าของภาษา

ภาษาอื่น ๆ ที่มีราชบัณฑิตยสถานดูแลการเปลี่ยนไปของภาษา เช่น ภาษาฝรั่งเศส ภาษาสเปน หรือแม้กระทั่งภาษาไทย การกำหนดมาตรฐานการใช้ภาษาเป็นสิ่งที่สามารถคาดหวังได้ อย่างไรก็ตามสำหรับภาษาอังกฤษนั้น ผู้วางมาตรฐานหรือผู้ที่ควบคุมการเปลี่ยนแปลง

ของภาษากลับไม่มีอยู่จริง (Jenkins, 2015a) และด้วยความหลากหลายของภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ ทั่วโลกทำให้การกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนไม่อาจสามารถทำได้ อย่างไรก็ตามเมื่อพูดถึงภาษาอังกฤษมาตรฐาน มักจะหมายถึง ภาษาของ “เจ้าของภาษา” ที่ใช้โดยผู้มีการศึกษา เป็นภาษาที่ใช้ในระบบราชการ ระบบการศึกษา และสำนักข่าวหลักของประเทศ หรือมักจะหมายถึง ภาษาเขียน (Galloway & Rose, 2015; Hackert, 2012; Hansen Edwards, 2017; Jenkins, 2015a; Rampton, 1990) ซึ่งภาษามาตรฐานดังกล่าวก็ไม่ใช่อังกฤษที่ใช้โดยคนส่วนใหญ่ของสังคม

หากพิจารณาให้ดีจะพบว่าในท้ายที่สุดแล้วการให้คำนิยามคำว่าภาษาอังกฤษมาตรฐานอาจจะไม่ใช่การพิจารณาที่ความถูกต้องของตัวภาษา แต่กลับพิจารณาที่ตัวผู้ใช้ภาษาเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะหมายถึงผู้ที่เกิดและเติบโตขึ้นในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลักดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ซึ่งจากการที่เราไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าภาษาอังกฤษมาตรฐานคืออะไร นักวิชาการบางส่วนได้เสนอว่า “ภาษาอังกฤษมาตรฐานอาจไม่มีอยู่จริง” (Widdowson, 1994) แต่นั่นก็อาจเป็นข้อเสนอที่สุดโต่งเกินไป เพราะในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และการทดสอบภาษานั้น สิ่งที่เราเรียกว่า “ภาษาอังกฤษมาตรฐาน” ยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นตัวแบบหรือเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดและวัดผลพัฒนาการการเรียนภาษาของผู้เรียน เพียงแต่ภาษาอังกฤษของเจ้าของภาษาชาติใดที่จะถูกเลือกขึ้นมาเป็นมาตรฐาน และถูกนำไปใช้ในบริบทใด

แม้ว่าจะไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าภาษาอังกฤษมาตรฐานคืออะไร แต่เมื่อพูดถึงภาษาอังกฤษมาตรฐาน คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึงภาษาอังกฤษที่เจ้าของภาษาใช้ ซึ่งสิ่งนี้ทำให้เห็นถึงอคติที่มีต่อภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่แบบเจ้าของภาษา ที่ผ่านมากความเป็นเจ้าของภาษามีความสำคัญอย่างมากในการศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ ทั้งนี้เนื่องจากการเป็นเจ้าของภาษา คือ การสร้างอำนาจเด็ดขาดและความชอบธรรมให้กับคนหรือกลุ่มบุคคลในการตัดสินใจและในการจัดการกับสิ่งที่เป็นทรัพย์สินสมบัติของตนเอง ซึ่งในที่นี้ก็คือการตัดสินใจความถูกต้องของการใช้ภาษา การกำหนดรูปแบบภาษาที่เป็นมาตรฐาน รวมไปถึงการเป็นผู้บอกภาษาสำหรับงานวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ นอกจากนี้ในการทดสอบภาษาและการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษานั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาคือผู้ที่ออกข้อสอบ ผู้ประเมินผล และเป็นผู้ตัดสินความสามารถในการใช้ภาษาของผู้สอบ

จากอภิสิทธิ์ที่เจ้าของภาษาได้รับได้นำไปสู่มายาคติที่ว่า เจ้าของภาษาคือครูสอนภาษาที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องการจ้างครูผู้สอนภาษาอังกฤษทั่วโลก โดยครูสอนภาษาอังกฤษที่เป็นเจ้าของภาษามีแนวโน้มจะได้รับเงินค่าจ้างและผลประโยชน์ต่าง ๆ มากกว่าครูสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา จนอาจกล่าวได้ว่างานสอนภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในอาชีพที่มีการกีดกันหรือเลือกปฏิบัติมากที่สุดในโลก (Galloway, 2017; Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2015a; Llurda, 2014) ทั้ง ๆ ที่ใน

ความเป็นจริงแล้ว ความสามารถในการสอนไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ได้รับ ภายหลังจากการเรียนรู้และการฝึกฝน ดังนั้นในทางภาษาศาสตร์ ผู้ที่เป็นเจ้าของภาษาจึงได้ชื่อว่าเป็น “ราชาแห่งภาษาที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการสถาปนา” หรือ “the uncrowned king of linguistics” (Mey, 1981) แต่กลับมีอำนาจเต็มในการตัดสินใจถูกต้องและความเป็นไปของภาษา ทั้ง ๆ ที่การใช้ภาษาของเจ้าของภาษาเองก็มีความหลากหลายทั้งตามถิ่นที่อยู่อาศัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษา และบริบทการใช้ภาษา และที่สำคัญคือบ่อยครั้งที่การใช้ภาษาของเจ้าของภาษาเองก็ไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐานของการใช้ภาษา

อย่างไรก็ตาม สังคมในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะของการเป็นสังคมพหุภาษามากขึ้น ทำให้ชุมชนภาษาหนึ่งอาจจะใช้ภาษามากกว่า 1 ภาษาก็ได้ และที่น่าสนใจว่านั่นและเป็นประเด็นที่ทำให้การศึกษาทางด้านภาษารับภาษา ภาษาศาสตร์ และภาษาศาสตร์ประยุกต์ต้องกลับมาคิด คือ การที่มีผู้คนจำนวนมากที่เกิดและเติบโตขึ้นมาด้วยการพูดมากกว่า 1 ภาษาในเวลาเดียวกัน เช่น เด็กชาวสิงคโปร์ที่มีพ่อเป็นคนอินเดีย มีแม่เป็นคนจีน และพ่อกับแม่สื่อสารกันด้วยการใช้ภาษาอังกฤษ ทำให้เด็กคนดังกล่าวเติบโตขึ้นมาด้วยการใช้ 3 ภาษาในเวลาเดียวกัน นั่นคือ ภาษาฮินดี ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ กรณีเช่นนี้จะเรียกเด็กดังกล่าวว่าเป็นเจ้าของภาษาอังกฤษอย่างเต็มปากได้เหมือนกับที่เป็นเจ้าของภาษาฮินดีและภาษาจีนหรือไม่ ทั้ง ๆ ที่เด็กคนนี้ใช้ภาษาอังกฤษในทุกมิติของการดำเนินชีวิตตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน หรือแม้กระทั่งฝัน และตั้งแต่เกิดจนตาย หรือในท้ายที่สุดแล้วการนิยามหรือการให้คำจำกัดความของความเป็นเจ้าของภาษาอังกฤษจะไม่ได้อยู่ที่ความสามารถในการใช้ภาษา และหน้าที่ของภาษาอังกฤษในสังคมนั้น ๆ แต่อยู่ที่สถานที่เกิดและลักษณะทางกายภาพของผู้ใช้ภาษาอังกฤษ

ปัจจุบันคำถามดังกล่าวได้กลายเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาภาษาศาสตร์ประยุกต์เชิงวิพากษ์ (Critical Applied Linguistics) (Pennycook, 2010) การสอนภาษาอังกฤษเชิงวิพากษ์ (Critical English Language Teaching) (Canagarajah, 2005) และการทดสอบภาษาเชิงวิพากษ์ (Critical Language Testing) (Shohamy, 2019) ที่พยายามชี้ให้เห็นถึงความหลากหลายของรูปภาษา การใช้ภาษา อัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษา และความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการใช้ การเรียน และการทดสอบภาษาอังกฤษของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ซึ่งในปัจจุบันเป็นผู้ใช้หลักและมีจำนวนมากกว่าเจ้าของภาษาอังกฤษอีกด้วย การทำให้คำว่า “ภาษาอังกฤษ” หรือ “English” ซึ่งเป็นคำนามนับไม่ได้นั้นกลายเป็นคำนามพหูพจน์ “Englishes” ได้ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาอังกฤษ การเรียนการสอน และการทดสอบภาษาอังกฤษได้ตระหนักถึงการมีอยู่จริงของภาษาอังกฤษรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษา และยังได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสิ่งที่แสดงอัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาในปัจจุบัน

นอกจากสภาพสังคมที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุภาษามากขึ้นแล้ว การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อินสตาแกรมได้ทำให้การใช้ภาษาอังกฤษเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนคือเส้นแบ่งระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียนเริ่มไม่ชัดเจนอีกต่อไปแล้ว (Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2015a) และด้วยข้อจำกัดเรื่องของจำนวนตัวอักษรที่ใช้บนสื่อบางสื่อก็ทำให้ลักษณะการเขียน/การพิมพ์นั้นเปลี่ยนแปลงไป จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสิ่งที่เราเรียกว่า “ภาษาอังกฤษมาตรฐาน” ในปัจจุบันมีพลวัตสูงมาก และมักจะแปรผันไปตามบริบทและการใช้งาน (Mahboob, 2015) ดังนั้นการเกิดขึ้นของกระบวนการทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกจึงกลายเป็นความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนหรือแก้ไขความเชื่อเรื่อง “ภาษาอังกฤษมาตรฐาน” ให้สอดคล้องกับความเป็นจริงทางด้านภาษาและสังคมของการใช้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นกับภาษาอังกฤษไม่ว่าจะเป็นแบบ “เจ้าของภาษาเดิม” “เจ้าของภาษาใหม่” หรือ “ไม่ใช่เจ้าของภาษา” ล้วนแล้วแต่มีลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่คล้ายคลึงกันทั้งสิ้น กล่าวคือ ภาษาอังกฤษจะผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่า “การทำให้ภาษาหรือการใช้ภาษาง่ายขึ้น” (simplification process) และกระบวนการการลดความหลากหลายของลักษณะทางภาษา (linguistic levelling) เช่น การตัดเสียง/หน่วยคำ การรวมเสียง รวมไปถึงการหายไปของเสียงที่ออกเสียงยากหรือไม่ค่อยพบในภาษาของมนุษย์ หรือการหายไปของลักษณะทางไวยากรณ์ที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็นต่อการสื่อสาร อาทิ การไม่เติมหน่วยคำแสดงพหูพจน์ (-s) หลังคำนามเมื่อปรากฏร่วมกับคำบอกจำนวนที่เป็นพหูพจน์ หรือการไม่เติมหน่วยคำ (-s) หลังคำกริยาเพื่อแสดงประธานเอกพจน์บุรุษที่สามใน present simple tense รวมไปถึงการใช้ “isn't it” ในส่วนหางของประโยคคำถามห้อยท้าย (tag question) ทุกกรณี

แม้ว่าภาษาอังกฤษจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงมาตลอดเป็นระยะเวลาหลายศตวรรษ แต่การเปลี่ยนแปลงในอดีตนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็น “เจ้าของภาษา” และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็เกิดขึ้นอย่างช้าๆ และใช้เวลานานจนผู้ใช้ภาษาเองก็อาจไม่รับรู้หรือตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และที่สำคัญคือเกิดขึ้นจาก “ผู้อื่น” หรือผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าของอันชอบธรรมของสิ่งที่เรียกว่าภาษาอังกฤษ จึงทำให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกลายเป็นประเด็นถกเถียงและมีแนวโน้มที่จะไม่ได้รับการยอมรับ

สำหรับประเด็นภาษามาตรฐาน การเกิดขึ้นของกระบวนการทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกนอกจากจะช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษแล้ว ยังอาจทำให้ความเชื่อเรื่องภาษามาตรฐานเปลี่ยนแปลงไปด้วย จากการทำงานวิจัยระดับปริญญาเอกและการสอนวิชาพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกมาอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้เขียนเห็นว่า ความเชื่อเรื่อง “ภาษาอังกฤษมาตรฐาน” หรือมาตรฐานการใช้ภาษาอังกฤษแบบเจ้าของภาษา (แบบดั้งเดิม)

จะยังไม่หายไปไหนหรือจะถูกแทนที่ด้วยมาตรฐานอื่นแต่อย่างใด แต่ภาษาอังกฤษมาตรฐานจะได้รับการพิจารณาให้เป็นสิ่งที่ไม่คงรูป มีความลื่นไหล ยืดหยุ่น และมีพลวัต หรือเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท วัตถุประสงค์ และช่องทางในการสื่อสารแต่ละครั้ง หรือเปลี่ยนจาก “มาตรฐานเดียว” (single/uni-standard) หรือ “มาตรฐานคงที่” (static standard) ที่แยกการใช้ภาษาออกจากบริบท หรือออกจากการใช้งานจริงสู่มาตรฐานที่พิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะเครื่องมือเพื่อการสื่อสารสากลระหว่างผู้พูดที่มีภูมิหลังทางภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือสู่ “มาตรฐานตามบริบท” (contextualised standard) นั่นเอง

แต่เดิมเมื่อพูดถึงภาษาอังกฤษมาตรฐานมักจะหมายถึงมาตรฐานแบบอังกฤษเพียงมาตรฐานเดียวเท่านั้นก่อนที่ความเชื่อเรื่องภาษาอังกฤษมาตรฐานจะขยายออกโดยรวมมาตรฐานภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเข้าไปด้วยซึ่งเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตและความเข้มแข็งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่ได้ก้าวไปแล้วข้างต้น และเมื่อภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาที่มีความสำคัญประกอบกับการที่ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษอื่น ๆ มีบทบาทและมีความสำคัญในเวทีโลกมากขึ้น ทำให้ภาษาอังกฤษแบบอื่น ๆ เช่น ภาษาอังกฤษแบบออสเตรเลีย ภาษาอังกฤษแบบนิวซีแลนด์ ภาษาอังกฤษแบบแคนาดา ได้รับการยอมรับให้เป็นภาษาอังกฤษมาตรฐานเช่นเดียวกันแม้ว่าระดับการยอมรับจะแตกต่างกัน (Galloway & Rose, 2015) อย่างไรก็ตามพบว่า สิ่งที่เรียกว่า “ภาษาอังกฤษมาตรฐาน” นั้นมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ทั้งที่เป็นมาตรฐานแบบเจ้าของภาษาอังกฤษดั้งเดิม และมาตรฐานแบบ “เจ้าของภาษาอังกฤษใหม่” เช่น ภาษาอังกฤษแบบสิงคโปร์มาตรฐาน (Standard Singaporean English) นอกจากนี้ การใช้ภาษาอังกฤษยังมีความแตกต่างกันไปตามสภาพสังคม ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมของผู้ใช้แต่ละพื้นที่ และอาจแตกต่างกันตามช่องทางในการสื่อสารแต่ละประเภท ดังนั้นภาษาอังกฤษมาตรฐานในปัจจุบันและอาจรวมถึงในอนาคตจึงมีความหลากหลายเป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้ว่าที่ผ่านมาภาษาอังกฤษมาตรฐานมีการเปลี่ยนแปลงมาตลอดตามปัจจัยทางการเมือง สังคม และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้นผู้สอนและผู้เรียนภาษาอังกฤษในปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีความตระหนักรู้และมีความสามารถในการใช้ภาษา ทั้งนี้เพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสม

แม้ว่าตัวแบบเจ้าของภาษาและภาษาอังกฤษมาตรฐานรวมไปถึงความถูกต้องแม่นยำของการใช้ภาษาจะมีความสำคัญ อย่างไรก็ตาม การศึกษาในปัจจุบันตามกระบวนทัศน์พหุพลวัต ภาษาอังกฤษโลกพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคู่สนทนาอาจมีความสำคัญมากกว่า (Galloway & Rose, 2015; Ishikawa, 2016; Jenkins, 2015a; Jenkins et al., 2011; Toomaneejinda & Harding, 2018) แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้ใช้ภาษาจะใช้ภาษาอย่างไรก็ได้ (Anything goes) หรือจะใช้ภาษาผิดๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพราะการใช้ภาษานั้นจะ

เปลี่ยนไปตามหรือถูกกำหนดโดยวิถีปฏิบัติของชุมชน (community of practice) นั้น ๆ ซึ่งการใช้ภาษาที่ไม่สอดคล้องกับวิถีปฏิบัติของชุมชนหรือบรรทัดฐานที่วางเอาไว้ก็อาจส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงลบและอาจส่งผลให้การสื่อสารไม่สัมฤทธิ์ผลในที่สุด (Wenger, 1999) หรือถ้าจะเปรียบไปแล้ว ภาษาอังกฤษก็มีลักษณะเหมือนเครื่องมือหรือเสื้อผ้าที่ผู้ใช้ต้องรู้จักเลือกให้เหมาะสมกับโอกาส งาน และตัวผู้ใช้เองเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากเสื้อผ้าหรือเครื่องมือนั้นได้สูงสุด ทั้งนี้ แม้ว่าเสื้อผ้าหรือเครื่องมือที่ใช้จะไม่ได้หรูหราหรือสมบูรณ์แบบเหมือนของผู้อื่นก็ไม่ได้หมายความว่าไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเสื้อผ้าหรือเครื่องมือเหล่านั้นได้ เพราะตราบดีก็ตามที่สิ่งเหล่านั้นยังสามารถทำหน้าที่ของมันได้ สิ่งนั้นย่อมมีประโยชน์ทั้งสิ้น ภาษาอังกฤษที่มีความหลากหลายก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

5. โอกาสและความท้าทายของกระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก

จุดกำเนิดของกระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก คือ การสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการใช้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการสิ้นสุดลงของการล่าอาณานิคม และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การสื่อสาร การเดินทาง และการโยกย้ายถิ่นฐานของมนุษย์สามารถทำได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้นตามที่กล่าวไปแล้วข้างต้น กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกจึงเป็นแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลง และความเป็นจริงในการใช้ภาษาอังกฤษและผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มีความหลากหลายเป็นอย่างยิ่ง โดยแนวคิดดังกล่าวนี้ได้ชี้ให้เห็นว่าภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นเพียงแค่ภาษาประจำชาติหรือภาษาของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไป แต่กลายเป็นเครื่องมือของผู้คนต่าง ๆ ทั่วโลกที่ใช้สื่อสารกันโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่คู่สนทนาทั้ง 2 ฝ่ายพูดกันคนละภาษา ซึ่งสถานการณ์ในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสถานการณ์ที่เราสามารถพบเห็นได้ทั่วไป เช่น การพูดคุยกับเพื่อนชาวต่างประเทศ การเดินทางท่องเที่ยว การทำธุรกิจต่าง ๆ การเรียนในระดับต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอน ดังนั้นการมีภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งที่ทำให้การสื่อสารในบริบทระหว่างวัฒนธรรมหรือนานาชาตินี้สามารถเป็นไปได้และสามารถทำได้สะดวกมากขึ้น

นอกจากนี้ กระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกยังพยายามสะท้อนให้เห็นว่าจุดศูนย์กลางภาษาอังกฤษและการใช้ภาษาอังกฤษไม่ได้มีแค่ผู้พูดจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 ซึ่งได้แก่ ประเทศสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และแอฟริกาใต้เท่านั้น แต่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั้นคือผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา อีกทั้งการสื่อสารส่วนใหญ่ก็เกิดขึ้นระหว่างผู้ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาอีกด้วย ดังนั้นกระบวนทัศน์พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกจึงช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายทางด้านภาษา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของผู้ใช้ภาษาอังกฤษจากชาติต่าง ๆ และอาจทำให้เราต้องกลับมาตั้งคำถามถึงความสำคัญของ “เจ้าของภาษา” และ “มาตรฐานการใช้ภาษาแบบเจ้าของภาษา” เพราะในบาง

บริบทความถูกต้องแม่นยำทางไวยากรณ์อาจมีความสำคัญน้อยกว่าผลสัมฤทธิ์ของการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างคู่สนทนา

จากการเปลี่ยนจุดเน้นดังกล่าวข้างต้นอาจส่งผลให้ผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่อาจจะไม่ได้มีความสามารถในการใช้ภาษาอยู่ในระดับสูงและอาจขาดความมั่นใจกล้าที่จะใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องไปกับหน้าที่หลักในปัจจุบันของภาษาอังกฤษที่ได้กลายเป็นเครื่องมือในการสื่อสารมากกว่าที่จะเป็นทรัพย์สินสมบัติของคนชาติใดชาติหนึ่งหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอย่างที่เคยเป็นมา ในปัจจุบันได้มีความพยายามของนักวิจัยในการประยุกต์ใช้กระบวนการทศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หรือสิ่งที่เรียกว่า “การสอนภาษาอังกฤษตามแนวทางพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” (Global Englishes Language Teaching: GELT) โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างตระหนักรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภาษาอังกฤษและผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วโลกและความสามารถในการสื่อสารในบริบทที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Galloway & Rose, 2015; Rose & Galloway, 2019)

แม้ว่ากระบวนการทศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกจะช่วยให้ผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาได้รับรู้และตระหนักถึงความหลากหลายของการใช้ภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามการที่ผู้ใช้ภาษาอังกฤษรับรู้และตระหนักถึงความหลากหลายก็ไม่ได้หมายความว่าคนเหล่านี้จะยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้นเสมอไป จากการสำรวจทัศนคติของผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาในประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศกรีซ (Prodromou, 1992) ประเทศออสเตรเลีย (Dalton-Puffer et al., 1997) ประเทศจีน (He & Li, 2009) ประเทศไทย (Buripakdi, 2012; Snodin & Young, 2015) ประเทศไต้หวัน (Jenkins, 2009) ประเทศเกาหลีใต้ (Butler, 2007) ประเทศญี่ปุ่น (Galloway, 2013; McKenzie, 2008) พบว่า แม้ว่าผู้เรียนจะรับรู้ถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ และมีทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายดังกล่าว แต่ถ้าผู้เรียนมีโอกาสได้เลือกเรียน ผู้เรียนก็ยังคงเลือกเรียนกับเจ้าของภาษาและประสงค์ที่จะมีความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างเจ้าของภาษา ดังนั้น “การรับรู้” จึงเป็นคนละเรื่องกับการ “ยอมรับ”

นอกจากนี้ผู้เรียนเองก็มีความต้องการและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษที่หลากหลายบางคนอาจต้องการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อแค่ให้พอสื่อสารได้ ในขณะที่ผู้เรียนอีกจำนวนหนึ่งต้องการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้ตัวเองสามารถใช้ภาษาได้เหมือนหรือใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาหรือเพื่อใช้สอบเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้น หรือเพื่อสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศ เป็นต้น การที่ผู้เรียนมีความต้องการที่แตกต่างกัน ทำให้ครูผู้สอนต้องตระหนักถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องออกไปเผชิญนอกห้องเรียนมากกว่าสิ่งที่นักทฤษฎีเสนอหรือสิ่งที่นักทฤษฎีบอกไว้ เพราะในบริบทนอกห้องเรียน ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่ยังถูกควบคุมด้วยการสอบข้อสอบมาตรฐานทั้งในระดับชาติ เช่น การสอบ O-NET, GAT/PAT, TU-GET, CU-TEP และในระดับนานาชาติ เช่น TOEIC,

TOEFL, IELTS, GMAT ซึ่งการสอบข้อสอบมาตรฐานนั้นนับเป็นรายได้จำนวนมหาศาลของบริษัทที่จัดสอบซึ่งอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ 1 เช่น British Council ของประเทศสหราชอาณาจักร ETS ของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือ IDP ของประเทศออสเตรเลีย นอกจากนี้บริษัทจัดสอบดังกล่าวก็ยังใช้งบประมาณจำนวนมากกับการวิจัยเพื่อสร้างมาตรฐานให้กับข้อสอบและการจัดสอบ ด้วยเหตุนี้การเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนจึงจำเป็นต้องสอดคล้องไปกับเงื่อนไขในชีวิตในอนาคตของผู้เรียนด้วย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ยากที่ผู้เรียนภาษาอังกฤษจะหลุดพ้นหรือเป็นอิสระจากแนวคิดเรื่องเจ้าของภาษาและภาษาอังกฤษมาตรฐานแบบเจ้าของภาษาได้อย่างแท้จริง

นอกจากอิทธิพลของการสอบและข้อสอบมาตรฐานแล้ว การนำกระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกไปใช้ยังอาจพบความท้าทายจากการที่กระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกนั้นมีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงที่จะสะท้อนความเป็นจริงทางภาษาศาสตร์สังคมของภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาอังกฤษ และผู้ใช้ภาษาอังกฤษเท่านั้น ทำให้กระบวนการดังกล่าวไม่ได้มีกระบวนการหรือขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ประกอบกับการที่ไม่มีสื่อการเรียนการสอนที่ถูกออกแบบมาโดยตรงเพื่อการเรียนการสอน ทำให้การนำกระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกเข้าสู่ชั้นเรียนอาจกลายเป็นภาระให้กับครูผู้สอนที่จะต้องทำงานหนักขึ้นในการกำหนดวิธีการเรียนรู้ การทดสอบ และการออกแบบสื่อการเรียนการสอน และถึงแม้ว่าครูผู้สอนประสงค์ที่จะนำกระบวนการนี้ไปใช้ และพร้อมที่จะผลิตสื่อการเรียนการสอนตามแนวทางของพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก อย่างไรก็ตามก็ยังไม่มีการรับประกันผลสัมฤทธิ์จากการนำกระบวนการทัศนดังกล่าวไปใช้ ที่ผ่านมามีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศทั้งในประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจะใช้มาตรฐานแบบเจ้าของภาษาเป็นต้นแบบทั้งในการเรียนการสอนและการทดสอบภาษามาโดยตลอด ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ไม่มากนัก จนกว่าจะมีหลักฐานหรืองานวิจัยที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงผลสัมฤทธิ์ของการสอนตามแนวพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก (Galloway & Rose, 2015)

สิ่งที่พึงต้องระลึกไว้เสมอ คือ กระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก (Global Englishes) ไม่ใช่ยาวิเศษหรือวิธีการสอนที่ดีที่สุดที่จะสามารถแก้ไขปัญหาคาเรียนภาษาอังกฤษที่มีมาอย่างยาวนาน แต่การเกิดขึ้นของกระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกได้ชี้ให้เห็นถึงความจริงของภาษาอังกฤษและการใช้ภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ดังนั้น กระบวนการทัศนพหุพลวัตภาษาอังกฤษโลกจึงไม่ใช่การแทนที่ (replacement) วิธีการสอนหรือแนวคิดที่มีมาก่อนหน้านี้ หากแต่เป็นทางเลือก (alternative) หรือส่วนเสริมที่จะช่วยสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้เรียนภาษาในเรื่องของความสามารถในการสื่อสารท่ามกลางความหลากหลายในบริบทระหว่างวัฒนธรรม (Galloway & Rose, 2015; Jenkins, 2015a) สำหรับในประเทศไทยภาษาอังกฤษมีสถานภาพเป็นเพียงภาษาต่างประเทศ หรือเป็นภาษาที่ใช้เรียนกันในห้องเรียนเท่านั้น อีกทั้งคนไทยเองก็

มีความสามารถทางภาษาที่หลากหลายมากตั้งแต่ไม่รู้ภาษาอังกฤษเลยไปจนถึงสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ทัดเทียมกับเจ้าของภาษา และคนส่วนใหญ่ในสังคมเองก็ยังยอมรับและให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษายังเป็นตัวตัดสินโอกาสในชีวิตทั้งในด้านการศึกษา การทำงาน การย้ายถิ่นฐาน และการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ดังนั้นตัวแบบที่ถูกต้องหรือภาษาอังกฤษมาตรฐานแบบเจ้าของภาษาจะยังมีบทบาทสำคัญต่อไปโดยเฉพาะในบริบทห้องเรียน

6. บทสรุป

กระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” เป็นกระบวนทัศน์ที่สนใจความหลากหลายของการใช้ภาษาอังกฤษและผู้ใช้ภาษาอังกฤษ โดยยอมรับว่าความหลากหลายของภาษาอังกฤษนั้นเป็นธรรมชาติของการใช้ภาษาโดยเฉพาะเมื่อภาษาอังกฤษเดินทางสู่ดินแดนใหม่หรือกลายเป็นภาษาที่ผู้คนใช้กันทั่วโลก แม้ว่ากระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” จะสามารถสะท้อนและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของภาษาอังกฤษทั้งมิติทางด้านภาษา สังคม และการเมืองของภาษาอังกฤษ แต่การนำกระบวนทัศน์นี้ไปใช้โดยเฉพาะบริบทห้องเรียน อาจต้องทำด้วยความระมัดระวัง และจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้และการทดสอบอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนภาษาตกเป็น “เหยื่อ” หรือกลายเป็น “แพะรับบาป” ของช่องว่างระหว่างสิ่งที่นักทฤษฎีพยายามเสนอกับความเป็นจริงที่ผู้เรียนต้องออกไปเผชิญนอกห้องเรียน และเพื่อให้กระบวนทัศน์ “พหุพลวัตภาษาอังกฤษโลก” เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างโอกาสและความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนที่จะกลายเป็นผู้ใช้ภาษาต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ผศ.ดร.อำนาจ ปักษาสุข ผู้ที่ช่วยให้คำปรึกษาเรื่องการใช้คำศัพท์ภาษาไทยเพื่อใช้แทนคำว่า “Global Englishes” และคำศัพท์เฉพาะอื่นๆ รวมไปถึงช่วยเรื่องการตรวจภาษา

เอกสารอ้างอิง/References

- Ahn, H. (2014). Teachers' attitudes towards Korean English in South Korea. *World Englishes*, 33(2), 195-222. <https://doi.org/10.1111/weng.12081>
- Baker, W. (2015). Culture and complexity through English as a lingua franca: Rethinking competences and pedagogy in ELT. *Journal of English as a Lingua Franca*, 4(1), 9-30. <https://doi.org/10.1515/jelf-2015-0005>
- Baker, W., & Ishikawa, T. (2021). *Transcultural communication through Global Englishes: An advanced textbook for students*. Routledge.
- Bernaish, T., & Koch, C. (2016). Attitudes towards Englishes in India. *World Englishes*, 35(1), 118-132. <https://doi.org/10.1111/weng.12174>
- Bolton, K. (2018). World Englishes and second language acquisition. *World Englishes*, 37(1), 5-18. <https://doi.org/10.1111/weng.12299>
- Buripakdi, A. (2012). On professional writing: Thai writers' views on their English. *International Journal of Applied Linguistics*, 22(2), 245-264. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2012.00311.x>
- Butler, Y. G. (2007). How are nonnative-English-speaking teachers perceived by young learners?. *TESOL Quarterly*, 41(4), 731-755. <https://doi.org/10.1002/j.1545-7249.2007.tb00101.x>
- Canagarajah, S. (2005). Critical pedagogy in L2 learning and teaching. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook of research in second language teaching and research* (pp. 931-949). Lawrence Erlbaum.
- Chan, J. Y. (2013). Contextual variation and Hong Kong English. *World Englishes*, 32(1), 54-74. <https://doi.org/10.1111/weng.12004>
- Crystal, D. (2012). *English as a global language* (4th ed.). Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C., Kaltenboeck, G., & Smit, U. (1997). Learner attitudes and L2 pronunciation in Austria. *World Englishes*, 16(1), 115-128. <https://doi.org/10.1111/1467-971X.00052>
- Degenhardt, J. (2021). Requests in Indian and Sri Lankan English. *World Englishes*, 40(4), 1-21. <https://doi.org/10.1111/weng.12573>
- Deterding, D. (2012). Intelligibility in spoken ELF. *Journal of English as a Lingua Franca*, 1(1), 185-190. <https://doi.org/10.1515/jelf-2012-0011>

- Dewey, M. (2019). An ELF-ography. *Journal of English as a Lingua Franca*, 8(1), 5-7. <https://doi.org/10.1515/jelf-2019-2013>
- Foo, A. L., & Tan, Y. Y. (2019). Linguistic insecurity and the linguistic ownership of English among Singaporean Chinese. *World Englishes*, 38(4), 606-629. <https://doi.org/10.1111/weng.12359>
- Galloway, N. (2013). Global Englishes and English Language Teaching (ELT) — Bridging the gap between theory and practice in a Japanese context. *System*, 41(3), 786-803. <https://doi.org/10.1016/j.system.2013.07.019>
- Galloway, N. (2017). *Global Englishes and change in English language teaching: Attitudes and impact*. Routledge.
- Galloway, N., & Rose, H. (2015). *Introducing Global Englishes*. Routledge.
- Goodrich, N. H. (2020). English in Iran. *World Englishes*, 39(3), 482-499. <https://doi.org/10.1111/weng.12491>
- Hackert, S. (2012). *The emergence of the English native speaker: A chapter in nineteenth-century linguistic thought*. Walter de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9781614511052>
- Hansen Edwards, J. G. (2017). Defining 'native speaker' in multilingual settings: English as a native language in Asia. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 38(9), 757-771. <https://doi.org/10.1080/01434632.2016.1257627>
- He, D., & Li, D. C. (2009). Language attitudes and linguistic features in the 'China English' debate. *World Englishes*, 28(1), 70-89. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2008.01570.x>
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics* (4th ed.). Routledge.
- House, J. (2010). The Pragmatics of English as a lingua franca. In A. Trosborg (Ed.), *Pragmatics across Languages and Cultures* (pp. 363-390). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110214444>
- House, J. (2012). English as a lingua franca and linguistic diversity. *Journal of English as a Lingua Franca*, 1(1), 173-175. <https://doi.org/10.1515/jelf-2012-0008>
- Ishikawa, T. (2016). World Englishes and English as a Lingua Franca: Conceptualising the legitimacy of Asian people's English. *Asian Englishes*, 18(2), 129-140. <https://doi.org/10.1080/13488678.2016.1171672>

- Jenkins, J. (2009). Exploring attitudes towards English as a lingua franca in the East Asian context. In K. Murata & J. Jenkins (Eds.), *Global Englishes in Asian contexts* (pp. 40-56). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9780230239531_4
- Jenkins, J. (2015a). *Global Englishes: A resource book for students*. Routledge.
- Jenkins, J. (2015b). Repositioning English and multilingualism in English as a Lingua Franca. *Englishes in Practice*, 2(3), 49-85.
- Jenkins, J., Cogo, A., & Dewey, M. (2011). Review of developments in research into English as a lingua franca. *Language Teaching*, 44(3), 281-315. <https://doi.org/10.1017/S0261444811000115>
- Kachru, B. B. (1985). The bilinguals' creativity. *Annual Review of Applied Linguistics*, 6, 20-33. <https://doi.org/10.1017/S0267190500003032>
- Llurda, E. (2014). Native and non-native teachers of English. In C. A. Chapelle (Ed.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics* (pp. 1-5). Blackwell.
- Mahboob, A. (2015) Identity management, language variation, and English language textbooks. In D. Djenar, A. Mahboob & K. Cruickshank (Eds.), *Language and identity across modes of communication* (pp. 153-177). De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9781614513599>
- Mauranen, A. (2012). *Exploring ELF: Academic English shaped by non-native speakers*. Cambridge University Press.
- McArthur, T. (1987). The English languages?. *English Today*, 3(3), 9-13. <https://doi.org/10.1017/S0266078400013511>
- McKenzie, R. M. (2008). Social factors and non-native attitudes towards varieties of spoken English: A Japanese case study. *International Journal of Applied Linguistics*, 18(1), 63-88. <https://doi.org/10.1111/j.1473-4192.2008.00179.x>
- Meierkord, C. (2007). Lingua franca communication in multiethnic contexts. In H. Kotthoff & H. Spencer-Oatey (Eds.), *Handbook of Intercultural Communication* (pp. 199-218). De Gruyter Mouton.
- Mey, J. (1981). "Right or wrong, my native speaker" Estant les régestes du noble souverain de l'empirie linguistic avec un renvoy au mesme roy. In F. Coulmas (Ed.), *A festschrift for native speaker* (pp. 69-84). De Gruyter Mouton.
- Modiano, M. (1999a). International English in the global village. *English Today*, 15(2), 22-28. <https://doi.org/10.1017/S026607840001083X>

- Modiano, M. (1999b). Standard English (es) and educational practices for the world's lingua franca. *English Today*, 15(4), 3-13.
<https://doi.org/10.1017/S0266078400011196>
- Parmegiani, A. (2017). Gender and the ownership of English in South Africa. *World Englishes*, 36(1), 42-59. <https://doi.org/10.1111/weng.12214>
- Pennycook, A. (2010). Critical and alternative directions in Applied Linguistics. *Australian Review of Applied Linguistics*, 33(2), 16-1. <https://doi.org/10.2104/ aral1016>
- Pennycook, A. (2016). Politics, power relationships and ELT. In G. Hall (Ed.), *The Routledge handbook of English language teaching* (pp. 26-37). Routledge.
- Phillipson, R. 1992. *Linguistic imperialism*. Oxford University Press.
- Pietikäinen, K. S. (2021). The influence of context on language alternation practices in English as a lingua franca. *Journal of English as a Lingua Franca*, 10(1), 1-30.
<https://doi.org/10.1515/jelf-2021-2053>
- Pitzl, M. L. (2016). World Englishes and creative idioms in English as a lingua franca. *World Englishes*, 35(2), 293-309. <https://doi.org/10.1111/weng.12196>
- Prodromou, L. (1992). What culture? Which culture? Cross-cultural factors in language learning. *ELT journal*, 46(1), 39-50. <https://doi.org/10.1093/elt/46.1.39>
- Rampton, M. B. H. (1990). Displacing the "native speaker": Expertise, affiliation and inheritance. *ELT Journal*, 44, 338-343. <https://doi.org/10.1093/eltj/44.2.97>
- Rose, H., & Galloway, N. (2019). *Global Englishes for language teaching*. Cambridge University Press.
- Sato, T., Yujobo, Y. J., Okada, T., & Ogane, E. (2019). Communication strategies employed by low-proficiency users: Possibilities for ELF-informed pedagogy. *Journal of English as a Lingua Franca*, 8(1), 9-35. <https://doi.org/10.1515/jelf-2019-2003>
- Schneider, E. W. (2003). The dynamics of New Englishes: From identity construction to dialect birth. *Language*, 79(2), 233-281. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2009.01627.x>
- Seargeant, P. (2010). Naming and defining in world Englishes. *World Englishes*, 29(1), 97-113. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2009.01627.x>

- Seidlhofer, B. (2011). Conceptualizing 'English' for a multilingual Europe. In A. De Houwer & A. Wilton (Eds.), *English in Europe today: Sociocultural and educational perspectives* (pp. 133-146). John Benjamins.
- Seilhamer, M. F. (2015). The ownership of English in Taiwan. *World Englishes*, 34(3), 370-388. <https://doi.org/10.1111/weng.12147>
- Shohamy, E. (2019). Critical language testing and English lingua franca: How can one help the other? In K. Murata (Ed.), *English-medium instruction from an English as a lingua franca perspective: Exploring the higher education context* (pp. 271-285). Routledge.
- Sifakis, N. C., Lopriore, L., Dewey, M., Bayyurt, Y., Vettorel, P., Cavalheiro, L., Siqueira, D. S. P., & Kordia, S. (2018). ELF-awareness in ELT: Bringing together theory and practice. *Journal of English as a Lingua Franca*, 7(1), 155-209. <https://doi.org/10.1515/jelf-2018-0008>
- Snodin, N. S. (2014). English naming and code-mixing in Thai mass media. *World Englishes*, 33(1), 100-111. <https://doi.org/10.1111/weng.12071>
- Snodin, N. S., & Young, T. J. (2015). 'Native-speaker' varieties of English: Thai perceptions and attitudes. *Asian Englishes*, 17(3), 248-260. <https://doi.org/10.1080/13488678.2015.1083354>
- Stevens, P. (1985). Standards and the standard language. *English today*, 1(2), 5-7. <https://doi.org/10.1017/S0266078400000055>
- Svartvik, J., & Leech, G. (2006). *One tongue: Many voices*. Palgrave Macmillan.
- Toomaneejinda, A., & Harding, L. (2018). Disagreement practices in ELF academic group discussion: Verbal, nonverbal and interactional strategies. *Journal of English as a Lingua Franca*, 7(2), 307-332. <https://doi.org/10.1515/jelf-2018-0016>
- Vettorel, P. (2013). ELF in international school exchanges: Stepping into the role of ELF users. *Journal of English as a Lingua Franca*, 2(1), 147-173. <https://doi.org/10.1515/jelf-2013-0007>
- Wenger, E. (1999). *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge University Press.
- Widdowson, H. G. (1994). The ownership of English. *TESOL Quarterly*, 28(2), 377-389.

- Wodak, R. (2011). Critical linguistics and critical discourse analysis. In J. Zienkowski, J. Östman & J. Verschueren (Eds.), *Discursive pragmatics* (pp. 50-70), John Benjamins.
- Yano, Y. (2009). English as an international lingua franca: From societal to individual. *World Englishes*, 28(2), 246-255. <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2009.01587.x>